HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

איתיביה וכו' השאילני פרחך הקנויה. פרה המוגחת בפניהם: **קונם פרה שאני קנוי עליך.** קונם עליך פרתי זו אם אני קניתי אלא פרה זו או שאוסר עליו כל נכסיו אם יש לו פרה אלא זו: **בחייו אסור.** אם נמצא שיש לו פרה אחרת או קורדום אחר: **מת או שנתנה במתנה הרי זה מותר.** משום דכי מת או שנתנה לו במתנה לא נתנה לא פרתו ולא קרדומו ולא נכסיו הן. וקס"ד שהמדיר נתן למודר ואפ"ה שרי [9] וקשיא לרבא דאסר: **שנתנה לו על ידי אחר.** שנתנו מדיר לאיניש דעלמא ואח"כ נתנו זה למודר: **דיקא נמי דקתני שניתנו לו.** כלומר שכך היתה קבלה בידם לקרות נתנו בחירק אף על פי [10] שאין בכתיבה שום הפרש: ולענין הלכה קיימא לן אע"ג דיהביה ניהליה במתנה אסור דהכי פשט ליה רבא ואסיקנא דיקא נמי דקתני כו'. וכתב הרשב"א ז"ל דכי היכי דיהבה במתנה אסור ה"ה אם לקחו מודר ממנו דאד טעמא הוא: **יש מעילה בקונמות.** האוסר דבר עליו בקונס ונהנה ממנו מי מחייב מעילה או לא מי אמרינן דעשאו כקרבן וחייב עליו אשם מעילה כנהנה מן הקדשים: **הפול הנאה להקדש למימרא להקדש.** דאי לא דמי קונמות להקדש הוה ליה למימר יוליך הנאה [11] אלא משום דבקונמות יש בהן מעילה כתנאי [12] אלא משום דבקונמות יש בהן מעילה אף קונמות יש בהן מעילה כתנאי [13] קונם בכר זו הקדש ואכלה בין הוא ובין חבירו מעל לפיכך יש לה פדיון בכר זו עלי [14] להקדש ואכלה הוא מעל חבירו לא מעל לפיכך אין לה פדיון דברי ר' מאיר וחכ"א בין כך ובין כך לא מעל לפי שאין מעילה בקונמות א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי בכרי עליך ונתנה לו במתנה מי מעל למעול נותן הא לא אסירא עליה למעול מקבל יכול דאמר היתירא בעיתי איסורא לא בעיתי אמר ליה [15] מקבל מעל לכשיוציא [16] שכל המוציא מעות הקדש לחולין כסבור של חולין הוא מועל אף זה מועל:

מתני'

ה"ג קונם פרה שאני הנאה לך. והכי משמע קונס יהו עליך שאר פרות שיש לי שאני מהנה לך כלומר שאין לי פרה אחרת וזו שיש לי אינו משאילך אזו לא רצה להשאילו והאחרות אסורות עליו בנדר או שאמר לו נכסי אסורין עליך אם יש לי פרה אחרת אלא זו ונמצא שיש לו פרה אחרת אסור לישאל [a] ליהנות: **קונם קורדום שיש לי שאינו קנוי.** כלומר שלא קניתי קורדום אחר וזה אינו משאילך שאני צריך לו או שאמר לו קונס נכסי יהו אסוריס עלי אם יש לי קורדום אחר אלא זה ונמצא שיש לו קורדום אחר: **בחייו אסור.** בעל הקורדום אסור ליהנות מנכסיו כל ימי חייו. אי נמי בחייו דמדיר אסורין נכסיו על המודר: **מת.** המשאיל: **או שנתנה לו במתנה.** למודר. אמר לן המורה האי דקתני מת לא קאי אסיפא כלל דהיכי מצי קתני אסיפא [דהא] קתני נכסי עלי מת או שנתנה לו במתנה הרי זה מותר מי מותר הרי אנפשיה קאמר אלא אריש קתני אהשאילני פרחך שאם מת המדיר מותר בפרה או בנכסים של מדיר דהא אמר נכסי [17] ומאחר שמת לאו נכסיה דידיה אינון והכא נמי אם ניתנו לו במתנה. ואמר לן המורה דכה"ג שאני הנאה שאינו קנוי כיוון לשון בני אדם [הן] (שרי) דהכי היו עודרים בירושלים ובנדרים הלך אחר לשון בני אדם. קתני שניתנו לו במתנה הרי זה מותר וקשיא לרבא דאמר אע"ג דיהיב ליה במתנה אסור: **אמר לך רבא הכא במאי עסקינן כגון שניתנה לו על ידי אחר.** שבעל הפרה נתנו לאחר ואותו אחר נתנו לשואל ולהכי מותר שכבר הוציאה משאול מרשותו כשנתנה לאחר אבל היכא דאמר ליה כברי עליך ולא נתנה לו על ידי אחר הואיל ולא יצאת מרשותו קודם לכן אסור. ולא דמי להיכא דאיגנבה מיניה משום דהיכא דאיגנבה מיניה הואיל ושלא מדעתו דבעל הכבר יצא מרשותו כעודה בידו דמי ואסור אבל היכא שנתנה לו במתנה על ידי אחר יצאת מרשותו מדעתו: **ולא קתני שנתנה לו.** דמשמע שהוא עצמו נתנו לו: **יש מעילה בקונמות.** היכא דאמר קונס בכר זה ואכלו מי הוי בהקדש מעליא דיש בו מעילה ומעל או לא: [**פניהוה מקום**] **שנוטלין עליה שכר.** ומודר היינו דאמר קונס ומדמי ליה להקדש: **קונס בכר זה הקדש.** שאמר בלשון הקדש ובלשון קונס והוא הדין נמי לא אמרה אלא בלשון קונס: **בין הוא בין חבירו מעל.** שהרי הקדישה סתם אחולי עלמא: **לפיכך.** הואיל ויש בה מעילה יש בה פדיון ויצאה לחולין דהוי כשאר הקדש: **אמר זו עלי הקדש.** כיון דאמר עלי עליה דידיה שוויה הקדש והוא מעל אם אכל חייב לשלומי: **חבירו לא מעל.** דלא אסרה אלא על עצמו וגבי חבירו הוי כחולין: **לפיכך אין לה פדיון.** שהוא עצמו אין יכול לפדותה לעולם שהרי אמר עלי ולא על אחר ואחר אין יכול למעול בה: **בין כך ובין כך.** בין אמר סתם בין אמר עלי לא מעל בין הוא ובין חבירו אף על פי שאמר הקדש כיון דאמר נמי קונס שאין מעילה בקונמות: **מי מעל.** אליבא דמאן דאמר יש מעילה בקונמות קבעי: **הא לא אסירא עליה.** דנותן: **היתירא ניחא לי דהיביה לי איסורא לא בעיתי.** כלומר דבתורת היתר קבלתיה ממך ולא בתורת איסור: **וכסבור של חולין הן** [18] **מעל.** אעפ"כ. הכי נמי אף זה המקבל אע"פ שסבור זה המקבל שהיתר הוא כי אכלה מעל:

מתני'

לא אסרה עלויה. ולא מצינו מעילה בדבר המותר לו לגמרי: **איסורא לא בעי דליקני.** דכל מעילה בשוגג הוא ואינו חייבי יודע שהיא אסורה לא חייבי מקבלה אבל המוציא מעות של הקדש בשוגג מעל אע"פ שאינו חייב יודע שהיא של הקדש לא היה רוצה לזכות בהם כיון שהוא עצמו לקחם כדי לזכות בהם אבל מה שנותן לו על ידי אחר מצי למימר איסורא לא בעינא למקני: מקבל מעל לכשיוציא. כל דבר של הקדש [19] אינו יוצא עד שימעול בו והכי אמרינן במעילה האומר לשלומו תן דינר לחנווני ומזכר בעל הבית קודם שנתנו לחנווני חנווני מעל לכשיוציא:

מסורת הש"ס

[a] שבועות כב. [ע"ש ובתוס' דשם ותוס' יבמות פח. ד"ה אי קפסבר], [2] [כגון ע"ז מט:], [3] [מגיגה י: וש"נ], [4] [דף עו. ד"ה הלכה], [5] [פ"ד סוה"ב], [6] 5"ל מינו מועל בו עד שיוצא,

הגהות הב"ח

(א) גמ' קונס קרדום לי כל"ל ותיבת שיש נמחק: (ב) שם ככר זו עלי הקדש כל"ל ואות ל' נמחק: (ג) רש"י ד"ה ה"ג וכו' ולהיבתנות: (ד) ד"ה אי אינו שנתנה לו וכו' נכסי עליך ומאחר שמת וכו' והכי נמי פס: (ה) ד"ה וכסבור של חולין הן אעפ"כ מעל הכא נמי:

מוסף רש"י

שניתנה לו על ידי אחר. אבל נגנב לא דהואיל ושלא מדעתו דבעל הכבר יצא מרשותו כעודה ברשותו דמי (ראמ"ה בשמו). **לפיכך יש לה פדיון.** שתופסת פדיונה והיא יוצאה לחולין, דבהקדש כתיב (ויקרא כז) ופדה בערכך (שבועות כב.). **לפיכך אין לה פדיון.** להחזיר לו שלא נאמר פדיון באיסורין (שם).

פירוש הרא"ש

קונם פרה שאני קנוי. כקונס יהא עליך אם יש לי פרה אלא זו ולזו אני צריך ויש לו פרות אחרות ונאסרו נכסיו על המודר: **או שנתנה לו במתנה הרי זה מותר.** ומיומתא דרבא: **שנתנה לו על ידי אחר.** שנתנה לאחר והוא נתנה למודר: **דיקא נמי דקתני שניתנה ולא קתני שנתנה לו.** בעל פה היתה הגירסא שנוהה בפיהם: **למימרא בהקדש.** כדפרישנא במתני' מדקתני דדוקא להקדש צריך ליתן הסכר ואינו יכול להשליכו לאבוד אלמא כל הנאה הנאה לו ממנה הרי הוא הקדש ויש לו בה מעילה: **כבר זה הקדש.** פירוש הקדש גמור ומילתא דפשיטא היא ולא איצטריך לתר בגא כלל אלא אגב סיפא נקט: **הוא מעל.** דקסבר יש מעילה בקונמות: **אין לה פדיון.** דאין בו מעילה לכל כמו הקדש דלא אלים למתפס פדיוניה: **וחכ"א אחד זה ואחד זה לא מעל.** דין הוא בין חבירו לא מעל דאין מעילה בקונמות: מי מעל. למאן דאמר יש מעילה בקונמות: **למעול נותן.** כמו הנותן הקדש בשוגג לחבירו דמעל: **הא לא אסרה עליה.** דבר המותר לו לגמרי: **איסורא לא בעי דליקני.** דכל מעילה בשוגג הוא ואינו חייבי יודע שהיא אסורה לא חייבי מקבלה אבל המוציא מעות של הקדש בשוגג מעל אע"פ שאינו חייב יודע שהיא של הקדש לא היה רוצה לזכות בהם כיון שהוא עצמו לקחם כדי לזכות בהם אבל מה שנותן לו על ידי אחר מצי למימר איסורא לא בעינא למקני: **מקבל מעל לכשיוציא.** כל דבר של הקדש אינו יוצא עד שימעול בו והכי אמרינן במעילה האומר לשלומו תן דינר לחנווני ומזכר בעל הבית קודם שנתנו לחנווני חנווני מעל לכשיוצא:

ה"ג קונס פרה שאני הנאה לך. הכי גרסינן: **קונס פרה שאני קנוי עליך.** קונס עליך פרתי זו אם אני קניתי אלא פרה זו או שאוסר עליו כל נכסיו אם יש לו פרה אלא זו: **בחייו אסור.** אם נמצא שיש לו פרה אחרת או קורדום אחר: **מת או שנתנה במתנה הרי זה מותר.** משום דכי מת או שנתנה לו במתנה לא נתנה לא פרתו ולא קרדומו ולא נכסיו הן. וקס"ד שהמדיר נתן למודר ואפ"ה שרי [9] וקשיא לרבא דאסר: **שנתנה לו על ידי אחר.** שנתנו מדיר לאיניש דעלמא ואח"כ נתנו זה למודר: **דיקא נמי דקתני שניתנו לו.** כלומר שכך היתה קבלה בידם לקרות נתנו בחירק אף על פי [10] שאין בכתיבה שום הפרש: ולענין הלכה קיימא לן אע"ג דיהביה ניהליה במתנה אסור דהכי פשט ליה רבא ואסיקנא דיקא נמי דקתני כו'. וכתב הרשב"א ז"ל דכי היכי דיהבה במתנה אסור ה"ה אם לקחו מודר ממנו דאד טעמא הוא: **יש מעילה בקונמות.** האוסר דבר עליו בקונס ונהנה ממנו מי מחייב מעילה או לא מי אמרינן דעשאו כקרבן וחייב עליו אשם מעילה כנהנה מן הקדשים: **הפול הנאה להקדש למימרא להקדש.** דאי לא דמי קונמות להקדש הוה ליה למימר יוליך הנאה לא דמי קונמות דבכל דוכתא [a] אלא משום דבקונמות יש בהן מעילה כהקדש כיון דבהקדש עסיק תנא תפול הנאה להקדש: **קונס כבר זו הקדש.** שאסרה בקונס לכל כהקדש שהוא אסור לכל אדם: **אלא בין הוא בין חבירו מעל.** דיש מעילה בקונמות: **לפיכך יש לה פדיון.** דכיון דמתסר אחולי עלמא כהקדש תפיס פדיונו: **כבר זו עלי הקדש אלא הוא מעל.** דנהי דלא מיתסרה אלא עליה כי מתהני איהו מינה מעל: **חבירו לא מעל לפיכך אין לה פדיון.** דכיון דחבירו לא מעל לא אלים כהקדש למתפס פדיונה: **וחכ"א בין כך ובין כך לא מעל לפי שאין מעילה בקונמות.** בין בקונס כללי שאסר לכל בין בקונס פרטי: ולענין הלכה קי"ל כר"מ דיש מעילה בקונמות דהא רב נחמן פשיט ליה לרבא ממתניתין שיש מעילה ובפ' שבועות שתים בתרא (שבועות כב:) נמי מפכינן דר"מ לרבנן הלכך קי"ל דיש מעילה. וקי"ל נמי דקונס כללי יש לו פדיון. ומסתפקא לי מאן דמעל בקונמות אי מישתרי ההוא קונס לבתר דמעיל כהקדש שיוצא לחולין ע"י מעילה: **ככרי עליך ונתנה לו במתנה מי מעל.** כלומר מי מעל בנתינה זו דכיון דיש מעילה כי היכי דאמר בהקדש [a] דנטל אבן או קורה של הקדש מעל אע"פ שלא הוציאה הכא נמי מכיון שזכה בה שייכא מעילה שיצאה מרשות אוסר ונכנסה לרשות מקבל: **למעול נותן הא לא אסרה עליה.** ומכאן תשובה להרמב"ם ז"ל שכתב (בפרק) המדיר את חבירו והאכילו לוקה משום לא יחל דברו כמו שכתבתי למעלה בפ' ואלו מותרים [b]: **למעול מקבל יכול דאמר היתירא בעינא איסורא לא בעינא.** שאילו היה יודע שהוא של איסור לא היה רוצה לזכות בה ונמצא זכיה בטעות ואינה זכיה. ואע"ג דבמוציא מרשות הקדש אפשר דאפי' בטעות מעל שאני הכא שהוא לא הוציאה אלא חבירו הוציאה וזה לא עשה אלא שקבלה: **אמר ליה מקבל מעל לכשיוציא.** כלומר מהשתא אין אחד מהם מועל מהנך טעמי דאמרת אלא מיהו לכשיוציא מעל. נהי דגבי זכיה אמרינן דזכיה בטעות היא לכשיוציא לא אמרינן הכי מידי דהוה אכל מוציא מעות הקדש לחולין: **ירושלמי [c]** נדר מן הכבר מהו לחמם בו את ידיו ולא איפשיטא:

מתני'

בנכסים: **הוא** מעל **וחבירו לא מעל לפיכך אין לו פדיון וחכ"א בין כך ובין כך לא מעל.** פירוש וחכמים לא אמרו אלא אם יש לו פדיון אבל אם אין לו פדיון אינו מועל